

Handleiding

Handleiding bestuursrechtelijke aanpak milieuovertredingen afkomstig van syndru-labs

Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek

Opgesteld door: Angelique Vredegoor

Versie: 2.0

Datum: augustus 2021

Inhoudsopgave

1	Algemeen	3
1.1	Aanleiding handleiding	3
1.2	Gevaarsetting	3
2	Werkwijze ontdekking onverwacht syndru-lab	4
2.1	Vermoeden van een syndru-lab?	4
3	Werkwijze ontdekking syndru-lab na melding	5
3.1	Stap 1: beeldvorming en beoordelen milieurisico.....	5
3.2	Stap 2: tijdspadbepalingen en keuze sanctie-instrument.....	6
3.3	Stap 3: Toepassen van bestuursdwang	7
3.4	Checklist opstellen handhavingsbesluit juridisch adviseur.....	8
	Bijlage 1. Stroomschema bepalen ernst en omvang van milieuovertreding/milieuschade	9
	Bijlage 2 Checklist constateringsrapport toezichthouder	10
	Bijlage 3 Contactgegevens AOV'ers.....	11
	Bijlage 4 Overzichtstabel meest voorkomende overtredingen	12
	Bijlage 5 Contactgegevens ondersteunende diensten	14
	Bijlage 6. Stroomschema bepalen overtreder en sanctiekeuze.....	15
	Bijlage 7 Overzicht specialistische bedrijven	16

1 Algemeen

1.1 Aanleiding handleiding

De aanwezigheid van synthetische-drugslabs (syndru-labs) is een nieuwe ontwikkeling in de Achterhoek. Toezichthouders kunnen in aanraking komen met syndru-labs tijdens de uitvoering van reguliere controles (veldwerk) of door het ontvangen een melding (via politie of partner). De productie van syndru (synthetische drugs) zorgt vaak voor milieuschade. Door de activiteiten en handelingen met chemicaliën bij een syndru-lab kunnen milieuovertredingen ontstaan. De handhaving op milieuovertredingen is een taak voor de ODA. Momenteel ontbreekt een werkproces voor de handhaving van situaties met een syndru-lab.

Deze handleiding is opgesteld voor toezichthouders en juridische adviseurs die betrokken worden bij handhavingstrajecten met een syndru-lab. Het beschrijft een werkwijze voor de toezichthouder om de overtredingen te constateren en vervolgacties uit te zetten. Het geeft aan welke acties nodig zijn en welke personen, diensten of bedrijven daarbij betrokken moeten of kunnen worden. Ook zijn contactgegevens van de overheden en hulpdiensten opgenomen.

Daarnaast is deze handleiding een handvat voor de juridische adviseurs. Het beschrijft aandachtspunten voor het opstellen van handhavingsbesluiten voor het beëindigen van de geconstateerde milieuovertredingen die voortvloeien uit syndru-labs. Het betreft een eerste versie en dit document is aan verandering onderhevig. De verwachting is dat de handleiding in de toekomst zal worden aangepast omdat er nieuwe ontwikkelingen en inzichten zijn ten aanzien van de bestuurlijke aanpak van syndru-labs. Denk hierbij aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voor de totstandkoming van deze handleiding zijn zes toezichthouders en twee juristen geïnterviewd. Hun inbreng heeft een bijdrage geleverd voor de eerste aanzet van de handleiding. Het betreft een dynamisch document dat periodiek gewijzigd kan worden.

1.2 Gevaarsetting

Bij de productie van syndru worden zuren, basen en licht ontvlambare oplosmiddelen (waaronder zeer zorgwekkende stoffen) met elkaar gecombineerd en gekookt. Hierbij ontstaan zeer schadelijke dampen. Bij de productie van crystal meth wordt o.a. kwik en blauwzuurgas gebruikt. Kwik is reukloos en deels onzichtbaar, maar extreem giftig en levensgevaarlijk. De concentratie kwik is soms zo hoog, dat kwikmeters de concentratie niet meer juist kunnen meten. Blauwzuurgas ruikt naar amandelen en is kleurloos. De effecten van blauwzuurgas zijn afhankelijk van de concentratie. Lage concentraties zorgen voor klassieke cyanide-vergiftigingssymptomen. Hogere concentraties cyanide in het lichaam zijn acuut dodelijk.

Voor het verwarmen van de grondstoffen worden gasflessen gebruikt. Dit levert brand- en ontploffingsgevaar op voor de omgeving.

Betreed nooit een verdacht pand of terrein, zonder sein veilig van de politie en/of het LFO!

2 Werkwijze ontdekking onverwacht syndru-lab

Vind je een verlaten of actieve productieplaats, ga dan niet zelf aan de slag en vernietig geen sporen voor de politie.

- Breng jezelf eerst in veiligheid. Er is altijd gevaar voor giftige stoffen, gassen, brand en/of ontploffing.
- Ga uit de wind staan.
- Alarmeer de politie via 112 op enige afstand van het syndru-lab.
- Geef de exacte locatie door en of er eventueel sprake is van brand of zichtbare rook. De politie zal (indien nodig) de brandweer en/of de Landelijke Faciliteit Ondersteuning (LFO) inschakelen.
- Zorg ervoor dat personen uit de omgeving uit de buurt blijven van de locatie.

2.1 Vermoeden van een syndru-lab?

Heb je een onderbuikgevoel bij een onderneming, locatie of persoon? Meldt dit bij de collega's van team ondermijning. Dit zijn XXXXXX (nader in te vullen door de organisatie) en XXXXX. Zij zijn te bereiken op 06-XXXXXXX en 06-XXXXXX. Zij beoordelen de urgentie en zetten de melding uit bij de politie en/of gemeente.

Daarnaast kan een melding gedaan worden bij het Team Ketentoezicht Gelderse Omgevingsdiensten. Op dit moment is XXXXX het aanspreekpunt. Zij is bereikbaar via XXXXXX.

Als blijkt dat alle aanwijzingen voldoende gestaafd kunnen worden, zal de politie een instap uitvoeren (met arrestatieteam en LFO). ODA wordt hier sinds kort ook bij betrokken.

3 Werkwijze ontdekking syndru-lab na melding

Na het ontvangen van een melding aantreffen syndru-lab is de taak van de toezichthouder ter plaatse onderzoek uit te voeren om milieuovertredingen te constateren.

3.1 Stap 1: beeldvorming en beoordelen milieurisico

- Ga voorbereid op pad!
 - Denk daarbij aan werkkleding en het gebruik van PBM's.
 - Neem iPad, telefoon en/of kladblok mee.
- Meld het bezoek bij de leidinggevende.
 - Draag het hesje met "Omgevingsdienst Achterhoek" op de locatie.
 - Ga bij voorkeur met 2 toezichthouders naar de locatie.
- Schat het persoonlijke risico in en bepaal een veilige aanrijroute, blijf daarbij uit de wind staan.
- Bepaal de omvang van de situatie (gebruik bijlage 1) indien nodig roep hulp van een extra toezichthouder in.
- Leg contact met de beheerder plaats delict (politie).
- Verzamel zoveel mogelijk beschikbare informatie ter plaatse en **leg dit vast** (controleverslag en fotorapportage). Voor het opstellen van een rapportage is een checklist constateringsrapport toezichthouder in bijlage 2 gevoegd.
 - Achterhaal welke drugs geproduceerd werden.
 - Achterhaal welke gevaarlijke stoffen (zoals kwik en blauwzuurgas) aanwezig zijn of zijn geweest.
 - Beschikt de beheerder plaats delict (BPD) over een fotorapportage (van het LFO)?
 - Maak afspraken met de BPD over het delen van informatie. Het LFO maakt een overzicht van de aanwezige grondstoffen en afvalstoffen. Dit wordt opgenomen in een inventarisatielijst, ook wel stoffenlijst genoemd.
 - De stoffenlijst biedt handvaten voor het inschatten van milieurisico's. Let op, de stoffenlijst is niet altijd volledig.
 - Breng de betrokkenen in beeld. Wie is de eigenaar van het perceel/pand, is er sprake van een huurder, zijn er verdachten (laboranten) opgepakt?
 - Zijn er (gasdamp)metingen verricht? Het LFO, het RIVM en enkele grotere saneerders beschikken over een kwikdampmeter.
- Zolang er **GEEN METINGEN** zijn verricht, **PAND NIET BETREDEN**.
 - Verzoek het LFO in dit geval om een fotorapportage te maken waarbij de locatie van de kookketels, afvoerpijpen, openingen in vloer (morsplekken en lozingspunten) in beeld worden gebracht.
- Betreden gebeurt alleen als de locatie veilig is bevonden en de BPD deze heeft vrijgegeven. Er is dan gelegenheid om zelf foto's te maken.
 - Raak niets aan!
 - Draag wegwerphandschoenen!
 - Draag de beschikbare wegwerp schoenenhoezen!
 - Draag een FFP-3 masker!
 - Laat deze PBM's na gebruik in een gesloten zak achter op de locatie!

- Maak een inschatting van de milieurisico's.
 - Waar is het drugsafval opgeslagen? Denk aan bezinkputten, verborgen ruimtes, septic tanks en bij agrarische gebouwen aan mestkelders.
 - Zijn er (zichtbare) milieuovertredingen? Bepaal de aard, de ernst, omvang en de gevolgen van de overtredingen (bijlage 1). Is dit dreigend of onomkeerbaar, aanzienlijk, van belang, beperkt of vrijwel nihil?
 - Bepaal de omvang en ernst van de milieuschade.
- Informeer de AOV'er van de partner (contactgegevens in bijlage 3) en een juridisch adviseur Handhaving van de ODA met jouw bevindingen.
- Houd oog voor de noodzaak tot opschalen als de situatie daarom vraagt en informeer je leidinggevende en de betrokken juridisch adviseur.

3.2 Stap 2: tijdspadbepalingen en keuze sanctie-instrument

- Is er een proces verbaal van bevindingen opgesteld door de politie en kun je deze inzien? Dit document bevat een stoffenlijst van de aangetroffen materialen per onderzochte ruimte.
- Maak de milieuovertredingen inzichtelijk. Gebruik hierbij de overzichtstabel in bijlage 4.
- Beoordeel of andere ketenpartners betrokken moeten worden voor onderzoek of constatering, zoals het Waterschap en Vitens (zie bijlage 5 voor contactgegevens)
- Bepaal de urgentie van de milieuovertredingen.
- Verdeel de milieuovertredingen op prioriteit.
- Bepaal of er direct maatregelen getroffen moeten worden om verdere schade aan het milieu te beperken (inzet spoedeisende of super-spoedeisende bestuursdwang = mondeling aanzeggen door toezichthouder). Denk aan:
 - afsluiting pand vanwege gevaarstelling (gevaar voor volksgezondheid, brand- of explosiegevaar); of
 - onaanvaardbare geurhinder als gevolg door syndru verontreinigde mest; of
 - acuut gevaar voor bewoners pand vanwege staat van het pand; of
 - lekkende opslagvoorziening met drugsafval.
- Kunnen milieuovertredingen voor zover mogelijk bevroren worden?
 - Denk hierbij aan doelmatig afdekken van een vervuiling of het opwerpen van zandwallen om een vervuiling in te dammen.
 - Denk eigen veiligheid, betrek de brandweer hierbij.
- Bepaal samen met de betrokken juridisch adviseur Handhaving de keuze van het toepasbare sanctie-instrument (bijlage 6) en adviseer dit aan de partner via de AOV'er. Let op, de partner kan advies niet overnemen. Bespreek dit dan met de leidinggevende of de directeur van de ODA.
- Breng indien nodig meer personen/diensten op de hoogte van de milieuovertredingen (zie bijlage 5).

- Bij constatering van morsplekken, lozingspunten of kwikdampen is er voldoende grondslag voor het uitzetten van een verkennend of afperkend bodem- of besmettingsonderzoek.
 - Let op! ODA heeft geen mandaat voor het verstrekken van opdrachten. Dit moet altijd via de partner verlopen. Er moet hiervoor contact opgenomen worden met AOV'er (bijlage 3). Deze heeft wel bevoegdheid om hierover te beslissen.

3.3 Stap 3: Toepassen van bestuursdwang

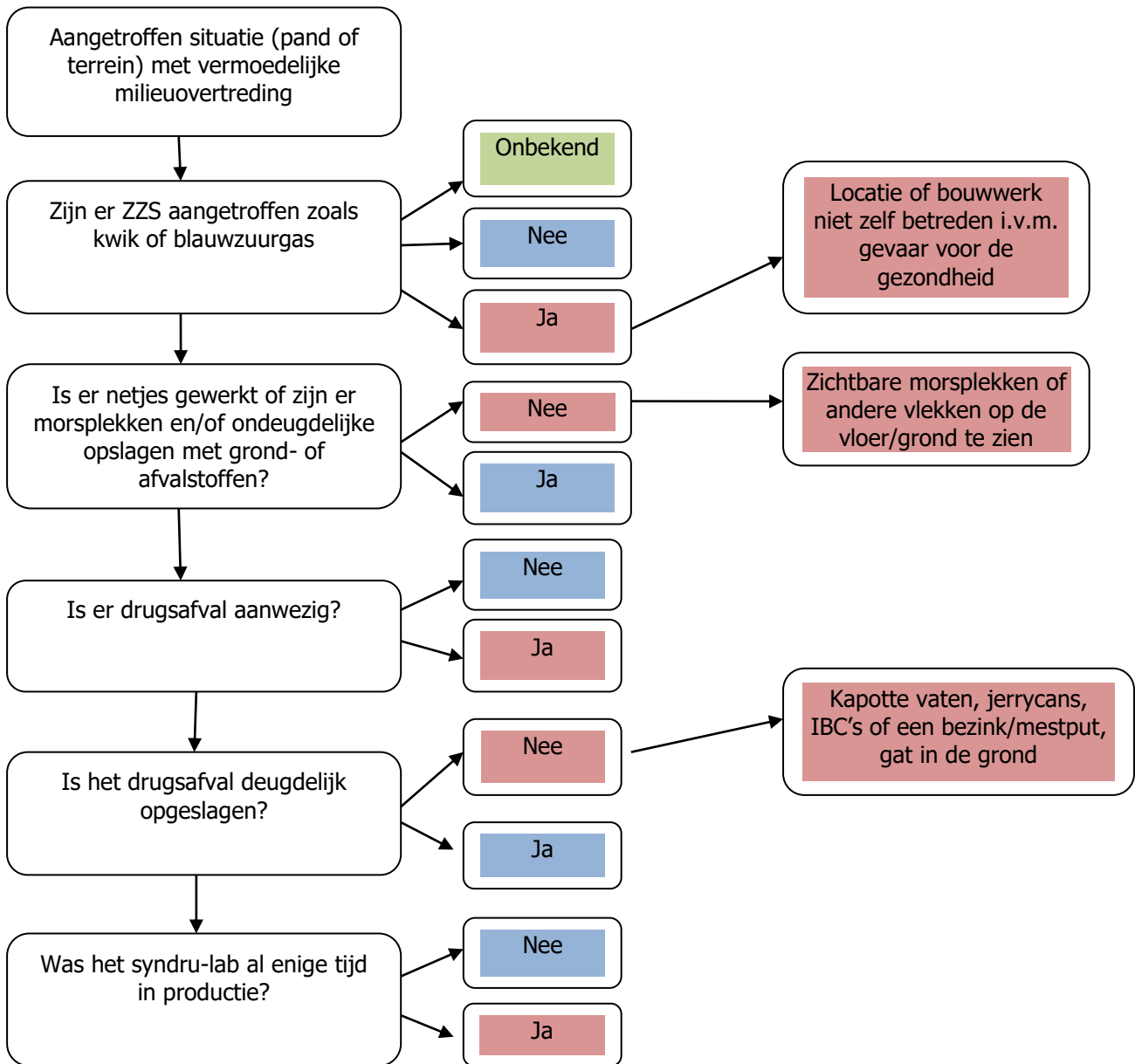
- Breng een vermoedelijke of bevestigde verontreiniging/besmetting verder in beeld.
- Welke bedrijven (zie bijlage 7) moeten ingeschakeld worden bij de toepassing van bestuursdwang:
 - specialistisch schoonmaakbedrijf;
 - afvalinzamelaar;
 - afvalverwerker;
 - aannemer;
 - grondverzetbedrijf;
 - onderzoeksbureau;
 - saneerder.
- Op welke termijn zijn deze bedrijven beschikbaar?
- Wat zijn de kosten voor de werkzaamheden (kosten die gemaakt en verhaald worden moeten redelijk zijn). Volg daarom de interne procedures en vraag tijdig – indien de tijd het toelaat – offertes aan.
- Binnen welk tijdsplan kunnen de bedrijven de maatregelen voor de toepassing van bestuursdwang uitvoeren?
- Bespreek eventuele risico's of mogelijke complicaties met de bedrijven en de gemeente en voorzie in alternatieve scenario's.
- Als bij het verrichten van nader onderzoek of de toepassing van bestuursdwang een woning moet beoordeeld worden dan nagaan of er een machtiging tot binnentreden nodig is. Zo ja, regel deze dan tijdig via de gemeente.
- Indien afvalstoffen moeten worden vervoerd en afgegeven, dan dient te worden gehandeld in overeenstemming met hoofdstuk 10 Wm.
- Is jouw persoonlijke veiligheid in het geding? Regel dan ondersteuning van politie.
- Gebruik deze handleiding en maak het passend voor de situatie. Licht alle betrokkenen tijdig in over deze handleiding.

3.4 Checklist opstellen handhavingsbesluit juridisch adviseur

Verplichte onderdelen handhavingsbesluit:

- Introductie: noem toezichthouder, datum constatering van overtreding en locatie.
- Benoem geconstateerde feiten (aangetroffen stoffen, veiligheid, eigenschappen stoffen) en lever bewijs (beeldmateriaal, bezoekrapport etc.).
- Beschrijf de overtreding en benoem de overtreden wetsartikelen, verbind dit aan geconstateerde feiten.
- Noem eerdere correspondentie over de overtreding (indien van toepassing).
- Conclusie: overtreding is niet beëindigd.
- Eerder aan de hoorplicht voldaan (art. 4:8 Awb)? Let op niet van toepassing bij spoedeisende of superspoedeisende bestuursdwang.
- Wel/niet zienswijze ingediend naar aanleiding van het horen: opsommen en samenvatten en reactie.
- Handhavingsbeleid gemeente aanhalen en toepassen.
- Belangen afwegen (motiveren), te beginnen met de beginselplicht.
- Vaststellen dat het besluit past in handhavingsbeleid en dat er geen bijzondere omstandigheden zijn op grond waarvan in dit geval van handhaving zou moeten worden afgezien.
- Conclusie: algemeen belang weegt zwaarder dan individueel belang.
- Besluit (let op het noemen van de juiste wettelijke grondslag) met daarin de onderdelen last, herstelmaatregelen, begunstigingstermijn, dwangsom met gekozen modaliteit + maximum + motivering hoogte, wat er gebeurt als de dwangsom verbeurt raakt, zakelijk werking etc.
- Vermelding van mogelijkheid dat bij het bereiken van het maximum nogmaals een (hogere) dwangsom kan worden opgelegd of bestuursdwang kan worden toegepast.
- Ondertekening (eventueel in mandaat).
- Rechtsbeschermingsclausule.

Bijlage 1. Stroomschema bepalen ernst en omvang van milieuovertreding/milieuschade

Wanneer de rode vlakken van toepassing zijn kan er sprake zijn van een ernstige milieuovertreding! De omvang van de milieuschade is afhankelijk van de productiecapaciteit en de duur van de productie. Het is van belang dat het aanwezige drugsafval z.s.m. afgevoerd/gesaneerd wordt en er een verkennend onderzoek naar een besmetting met ZZS en/of bodem- en grondwateronderzoek wordt uitgevoerd. Een LOB is waarschijnlijk het meest passende sanctie-instrument. Doorloop ook het stroomschema in bijlage 6.

Bijlage 2 Checklist constateringsrapport toezichthouder

1. Leg **nauwkeurig** vast wie de overtreding begaat. Indien de overtreder op dat moment onbekend is, dit vermelden in het rapport. Indien mogelijk dit later aanvullen.
2. Leg vast of er gesproken is met de overtreder en wat er is besproken.
3. Leg vast wie de overtreding heeft geconstateerd, naam van de toezichthouder, functie en bevoegdheden.
4. Leg de datum en het tijdstip van constatering vast.
5. Leg vast wat de aanleiding van de constatering van de overtreding was (in dit geval melding via de politie of gemeente).
6. Leg vast wat er ter plekke is geconstateerd en onderbouw dit met foto's, meetrappen of andere bewijsstukken.
7. Leg vast welke bevoegdheden zijn gebruikt bij de constatering, zoals op welke wijze monsters zijn genomen of geluidmetingen zijn gedaan en de resultaten ervan.
8. Leg vast welke norm is overtreden.
9. Leg vast of er een voorgeschiedenis bekend is.
10. Leg de aard en de omvang van de overtreding vast, zoals de effecten op de omgeving of op het milieu.
11. Leg vast of er meerdere belangen in het spel zijn, zoals van buurtbewoners.
12. Leg vast wat er moet gebeuren om verdere schade (indien van toepassing) te voorkomen en op welke wijze de overtreding ongedaan kan worden gemaakt.
13. Leg vast of er andere handhavingpartners betrokken zijn geweest bij de constatering, dan wel betrokken moeten worden bij de overtreding, zoals de politie en het OM.

Bijlage 3 Contactgegevens AOV'ers

Bijlage 4 Overzichtstabel meest voorkomende overtredingen

Per situatie moet beoordeeld worden welke personen aangeschreven kunnen worden.

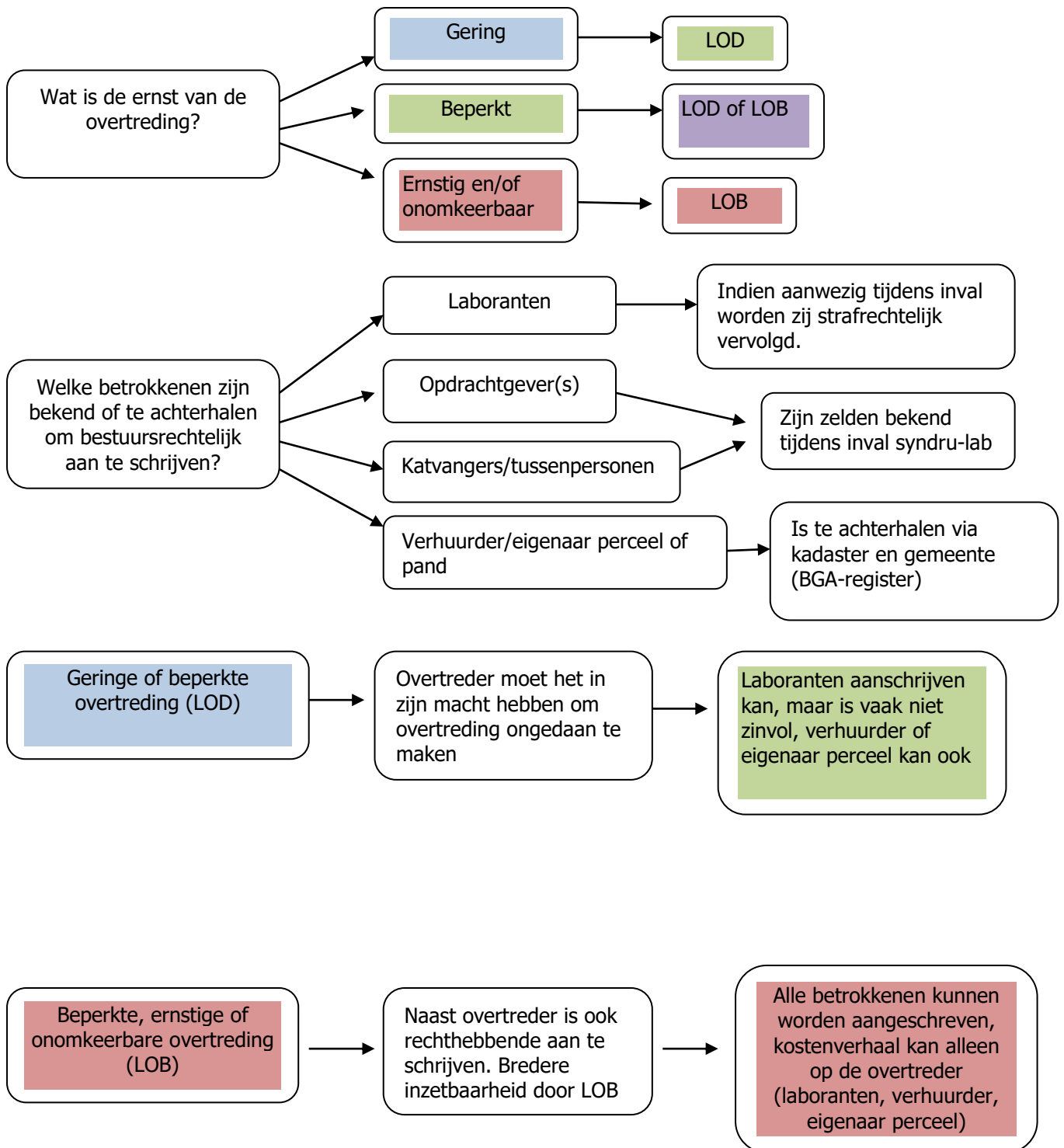
	Is er sprake van:	Acties of handelingen	Wettelijk kader
☐	Aanwezigheid van gevaarlijke afvalstoffen op locatie (denk aan drugsafval in ondeugdelijke vaten)	Aanschrijven om het door een ter zake deskundig, gecertificeerd bedrijf te laten verwijderen	Art. 1.1a Wm, art. 10.1 Wm en art. 13 Wbb
☐	Aanwezigheid overig afval (denk aan kapotgeslagen koolfilters)	Aanschrijven voor opruimen overig/gevaarlijk afval door een ter zake deskundige bedrijf	Hst. 10 Wm
☐	Dumpen van afval (op of in de bodem) (denk aan drugsafval in een (bezink)put)	Aanschrijven voor opruimen overig/gevaarlijk afval door een ter zake deskundige bedrijf	Art. 10.1 Wm, art. 10.2 lid 1 Wm, art. 13 Wbb
☐	Vermoeden of zichtbare vervuiling van de bodem (denk aan morsplekken in de productieruimte of een gat in de vloer voor dumpen drugsafval)	Aanschrijven voor het laten uitvoeren van een bodemonderzoek door een ter zake deskundig, gecertificeerd bedrijf	Art. 1.1a Wm, art. 13 Wbb
☐	Lozen van afvalwater en andere afvalstoffen op of in de bodem (denk aan morsplekken in de productieruimte of een gat in de vloer voor dumpen drugsafval)	Aanschrijven voor het laten uitvoeren van een bodemonderzoek door een ter zake deskundig, gecertificeerd bedrijf	Art. 13 Wbb
☐	Vervuiling van mest door drugsafval in de mestkelder	Aanschrijven voor laten uitvoeren van onderzoek naar vervuiling Laat kelder onderzoeken op mogelijke lekkage, door indicatief bodemonderzoek naast en mogelijk onder kelder	Art. 10.1 Wm, mogelijk ook art. 13 Wbb
☐	Kwikverontreiniging of besmetting in een bouwwerk en nabije omgeving	Metingen door RIVM	Art. 1.1a Wm, mogelijk ook art. 13 Wbb of art 1a of 1b Ww (in samenhang met Bb) dan ODA geen mandaat
☐	Aantasting riool	Wat er precies gedaan moet worden hangt af van de situatie.	Art. 1.1a Wm, art. 13 Wbb (ook gemeentelijke rioolverordening)

☐	Aantasting bouwconstructie bouwwerk (door aanslag van zuren of gevaarlijke chemicaliën)	ODA geen mandaat Perceel eigenaar per brief op de hoogte stellen van wat van hem wordt verwacht: - direct herstellen of - afbreken restanten gebouw in verband met instortingsgevaar	Art. 1a lid 2 Ww, art. 1b lid 2 V Art. 2.6 Bb of art. 2.7 Bb (alleen in samenhang met 1b Ww)
☐	Gevaar voor gezondheid, veiligheid of leefbaarheid in woning (door aanwezigheid van een ZZS als kwik of blauwzuurgas)	ODA geen mandaat Sluiting woning bij bedreiging leefbaarheid of gevaar gezondheid of veiligheid door nalaten treffen voorzieningen.	Art. 17 Ww, art. 1a Ww, art. 1b Ww (in samenhang met Bb)
☐	Indien stinkende stoffen zijn opgeslagen of er op gevaarlijke wijze materiaal is gestapeld	ODA geen mandaat Direct afvoeren of situatie herstellen.	Art. 1b Ww jo. Art. 7.22 Bb
☐	Onveilige situatie mb.t. elektrische installatie of gasvoorziening (denk aan illegaal aftappen stroom)	ODA geen mandaat Direct afsluiten van de installatie of situatie herstellen.	Art. 1b Ww jo. art. 6.8 en 6.9 Bb
☐	Aanwezigheid van syndru en/of voorwerpen en stoffen waarmee syndru vervaardigd kunnen worden. (denk aan pasta of vloeistof in bakken)	ODA geen mandaat Sluiting (of andere vorm van bestuursdwang) lokaal/woning/erf bij constateren (materialen ter voorbereiding) drugshandel.	Art. 13b Opw
☐	Vorbereidingshandelingen drugsproductie en -handel	ODA geen mandaat Sluiting: tegengaan faciliteren drugscriminaliteit.	Art. 174 Gemw Art. 13b Opw

Bijlage 5 Contactgegevens ondersteunende diensten

Instantie	Telefoonnummer/e-mail
ODA (Achterhoek)	Binnen kantoor uren 06 - 10 57 80 53 Buiten kantoor uren 026 - 359 99 99 (via piket ODRA)
Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland	055 - 5483704
Provincieloket provincie Gelderland	026 - 3599999
Waterschap Rijn en IJssel	0314 - 369369
Waterschap Vallei en Veluwe	055 - 5272911
Inspectie leefomgeving en transport (min. ILT)	088 - 4890000
Rijkswaterstaat Oost Nederland	026 - 3640650
Wegbeheerder Provincie Gelderland (VN-NON Rijkswaterstaat)	026 - 4834343
Meldkamer Brandweer	088 - 0511322
Meldkamer Politie	088 - 0511559
Vitens coördinatiewacht	milieuincidenten@vitens.nl 088 - 8845065

Bijlage 6. Stroomschema bepalen overtreder en sanctiekeuze

Bijlage 7 Overzicht specialistische bedrijven

Specialistische bedrijven	Telefoonnummer/e-mail
<p>Arnicon: bodemonderzoek, sanering en ondersteuning politie</p> <p>www.arnicon.nl</p>	<p>010 - 2582300 010 - 2582300 010 - 2582350</p>
<p>SGS Nederland B.V.: Bodem-, water-, luchtonderzoek</p> <p>www.sgs.nl</p>	<p>088 - 2143333</p>
<p>Strukton: gevaarlijke stoffensanering</p> <p>www.strukton.com</p>	<p>0800 - 22112211</p>
<p>Mourik: calamiteitendienst, sanering van grond, bodem-, water- en luchtzuivering</p> <p>www.mourik.nl</p>	<p>323 - 5454326</p>
<p>SEON: calamiteitendienst, ondersteuning bij ontmanteling van syndru-labs</p> <p>www.seon.nu</p>	<p>020 - 693484 info@seon.nu</p>
<p>Ecoloss: calamiteitendienst, diverse milieuonderzoeken</p> <p>www.ecoloss.nl</p>	<p>010 - 4162500</p>
<p>Keiser Verkeerstechniek: afzettingsmateriaal</p> <p>www.keiser-verkeerstechniek.nl</p>	<p>0314 - 626460</p>
<p>Olde Kalter: afzettingsmateriaal</p> <p>www.oldekalterverkeer.nl</p>	<p>074 - 2435548</p>